

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "ПЕТКО РАЧЕВ СЛАВЕЙКОВ"

5146 С. ДЖУЛЮНИЦА, ОБЩ. ЛЯСКОВЕЦ, ОБЛ. ВЕЛИКО ТЪРНОВО, УЛ."СТ.СТАМБОЛОВ"1

0619/32429; 0878313580; e-mail :p_r_slaveykov@abv.bg

РАБОТАТА С РОДИТЕЛИТЕ - КЛЮЧЪТ ЗА УСПЕХА НА НАШЕТО УЧИЛИЩЕ

*Даниела Йорданова Христова - директор
Марияна Маринова Дончева - начален учител
ОУ "П. Р. Славейков", с. Джулюница*

Училището днес трябва да се справи с предизвикателствата, пред които е изправено. За съжаление зад модерно санираните фасади надничат агресията, конфликтите и неприемането на другите – различните. Съвременното училище е пъстър калейдоскоп; многообразие от култури, индивидуалности, потребности, интереси, цели. В него неговият възел се сплитат учители, родители и деца. Всяко училище има специфични особености, на които се базират неговите образователни политики, цели и задачи. Ще представим нашия опит, ще се спрем на стъпките, които ОУ "П. Р. Славейков" село Джулюница, община Лясковец, направи по пътя към приобщаването на родителите от различни етноси и превръщането им в равноправни партньори за осигуряване на по-добро бъдеще на децата.

Началото

Няколко щрихи за училището: единственото оцеляло селско училище в община Лясковец. Средишно е от 2009/2010 учебна година. Ученици: етнически състав – смесен /ромски и български/. Преобладаваща ромска група – миллет.

През новата учебна година в ОУ "П.Р.Славейков" се обучават над 110 ученици от три населени места. Към местните ученици изцяло от български етнос се присъединяват ромски ученици от съседни населени места с над 85% ромско население. Броят на ромските ученици за последните 7 години нараства от 10% за 2009 г. до 58% към началото на 2016/2017 учебна година.

Всичко започва преди 7 години с образователната интеграция на ромските ученици сред българските им връстници от селото, в което до тогава няма ромски жители. Оказва се, че нито децата, нито родители и учители са подготвени да посрещнат това предизвикателство. Факт, който предопредели и приоритетите на училищния екип, и фокусирането на работата върху :

УЧЕНИЦИ - привличане и задържане

УЧИТЕЛИ - мотивиране

РОДИТЕЛИ – партньори

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "ПЕТКО РАЧЕВ СЛАВЕЙКОВ"

5146 С. ДЖУЛЮНИЦА, ОБЩ. ЛЯСКОВЕЦ, ОБЛ. ВЕЛИКО ТЪРНОВО, УЛ. "СТ. СТАМБОЛОВ" 1

0619/32429; 0878313580; e-mail :p_r_slaveykov@abv.bg

Учителите – решаващ фактор за промяна

Ако в едно училище винаги са се обучавали само ученици от български произход, влизането на ромски деца предизвиква сериозни сътресения. Работещите практики и дълго смазвани механизми изведнъж се оказват безсилни. Появяват се и първите неуспехи, и разочарования, защото интеграцията не се получава – децата в свободното време се делят на ромски и български, родителите – също, липсва интерес и мотивация, образователните резултати са ниски.

Тук ще изведем първата изпитана истина – не можем да се правим, че ромските деца не съществуват в училище; че нямаме проблеми с отсъствията, с толерантността, с родителите напротив, необходимо е да се изговорят ясно и точно проблемите и заедно да се търси решение /родители и учители/!

Трябва да поискаме промяната, защото тя, промяната, започва от самите нас – учителите.

За да достигне до всяко дете и родител, учителят трябва да има предвид социокултурните традиции, изграждащи ценностната система на етноса. Това налага да се познава много добре спецификата на всеки етнос, а оттам педагогическата интервенция да се пречупи през призмата на културата и традициите му. От учителя се изисква да промени нагласите на родителите относно възможностите за развитие, социална и бъдеща пълноценна интеграция. Познанията за семейната и културната идентичност на учениците, с които предстои да работи, трябва да надхвърлят рамките на стандартната информация в дневника. Получавайки цялостна представа за обичаи, традиции, история за етноса и най-вече за межкултурните различия, учителят се освобождава от собствените си стереотипи, от една страна, а от друга, му се дава необходимата информация за това какво поведение да следва, какви да са правилата и начините, по които ще действа в посока на сближаване на позициите.

Предлагаме няколко проверени в практиката стъпки на нашето училище, на които заложихме в работата си с деца от различни етноси:

Първата стъпка – потърсете хора или организация с опит при работа с деца и родители от ромски етнос. Висок старт по пътя на интегриране на ромските ученици в училището бе срещата на педагогическия екип с професионалистите от ЦМДТ "Амалипе" и последващите обучения за работа в интеркултурна среда; включване в Програмата за намаляване на отпадането на ромски ученици от училище и в продължаващия проект "Всеки ученик ще бъде отличник" /училището и днес е водещо в екипа от 5 училища, работещи по проекта/.

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "ПЕТКО РАЧЕВ СЛАВЕЙКОВ"

5146 С. ДЖУЛЮНИЦА, ОБЩ. ЛЯСКОВЕЦ, ОБЛ. ВЕЛИКО ТЪРНОВО, УЛ. "СТ. СТАМБОЛОВ" 1

0619/32429; 0878313580; e-mail :p_r_slaveykov@abv.bg

Втората - Търсете родителите и работете целенасочено с тях: с ромските – за мотивация и редовно посещение на училище, а с българските – за толерантност и уважение към различните. За всяка планирана дейност се съветвайте с тях и я реализирайте заедно, като партньори.

В търсене на пътища за опознаване и сближаване на български и ромски родители се създаде Училищно настоятелство и Родителски клуб, стартираха различни проекти за извънкласни дейности, за изучаване на ромски и български фолклор и традиции, за повишаване на екологичната култура на децата и капацитета на родителската общност и т.н. Така постепенно и полека – крачка по крачка започна опознаването и стопяването на ледовете между етнически различните родители. Съвместното участие в организацията на различни училищни и проектни дейности, празнуването на ромски и български празници, екскурзии, походи, зелени училища и много други показва, че изведени от ежедневната и традиционната среда, прекарвайки повече време заедно родителите премахват предразсъдъците, опознават се, завързват контакти и приятелства.

Третата - Създайте възможности за изяви на децата. Това се постига с реализация на разнообразни училищни и извънучилищни представителни изяви, работата по проекти /тъй като финансовия ресурс на малкото училище е ограничен/ и чрез съвместни дейности с различни НПО и други институции, и организации.

Учениците – център на училищната вселена

Образованието заема централно място в ценностната система на съвременното българско общество. Процесите на модернизация и глобализация в него водят до повишаване на значимостта и необходимостта от образование и квалификация. В същото време статистиката показва, че голям брой деца напускат училище преждевременно. Това превръща отпадането от образователната система в значим социален проблем и налага усилена и целенасочена работа за превенция от отпадане на ромските ученици от училище. От друга страна образователната интеграция на ромските деца е процес с множество предизвикателства и проблеми.

Не рядко се сблъскваме с незаинтересоваността на някои родителите по отношение на образованието на децата им или с друга етнокултурна особеност в ромската общност - традицията, свързана с ранните бракове. Икономическите причини заемат важно място сред предпоставките за отпадане от училище. Друг проблем са честите пътувания в чужбина, прекъсване на образованието в България и след това отново завръщане и записване в училището.

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "ПЕТКО РАЧЕВ СЛАВЕЙКОВ"

5146 С. Джулюница, общ. Лясковец, обл. Велико Търново, ул. "Ст. Стамболов" 1

0619/32429; 0878313580; e-mail :p_r_slaveykov@abv.bg

Политиките за превенция на отпадането, които избрахме за водещи в нашето училище включват някои ключови мерки. Основно място заема в тях заема осигуряването на положителен климат и толерантни взаимоотношения в училище, спечелване на доверието на родителската общност. Друг важен момент е работата с ученици с образователни затруднения – тук отново проектната работа е от изключително значение. Умело подобрите дейности дават възможност за допълнителна работа по отделни предмети и най-вече за повишаване на уменията и компетентностите по български език.

Деца имат потребност училището да бъде своеобразна територия, където да се изявяват свободно, да бъдат чути и забелязани като личности и индивидуалности, да познават и се гордеят със своя произход и своя етнос. Това предопредели и следващата крачка – въвеждане на фолклор на етносите и целенасочена работа по реализацията на проекти за разнообразни извънкласни дейности на ромски и български ученици, съвместни участия в извънучилищни спортни и други мероприятия, фестивали, конкурси и др.

Провокирани от реализацията на различни проекти в училище се създадоха различни клубове – „Заедно“ - фолклор на етносите, „Приложно изкуство“, „Куклен театър“, Танцова формация „Хорце“, „Еко-клуб“, „Автентичен фолклор“. В тях се включиха над 80 % от общия брой ученици.

Друга сфера за изява на нашите ученици даде сформирания ученически парламент. В него членуват избрани представители от 5, 6, 7 и 8 клас. На заседанията му се обсъждат важни въпроси, свързани с дисциплината, събития и изяви на учениците, благотворителни акции и други важни проблеми.

Родителите – решаващ фактор в училищния живот

Изграждане на позитивната образователна среда е важно условие за успеха на всяко училище. Този процес е свързан с ясно дефиниране на правата, задълженията и отговорностите на участниците в образователния процес за осигуряване на условия за образование, благоприятстващо индивидуалното развитие на децата и разгръщане на техния потенциал. Ясно поставените правила и изисквания към всички, както и изграждането на позитивни и толерантни взаимоотношенията между ученици, родители и учители е от огромно значение за превръщането на училището в специално място за всяко дете.

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "ПЕТКО РАЧЕВ СЛАВЕЙКОВ"

5146 С. ДЖУЛЮНИЦА, ОБЩ. ЛЯСКОВЕЦ, ОБЛ. ВЕЛИКО ТЪРНОВО, УЛ. "СТ. СТАМБОЛОВ" 1

0619/32429; 0878313580; e-mail :p_r_slaveykov@abv.bg

За да се сведе до минимум риска от отчуждаване на децата от училище, ангажираността на родителите заема централно място. Превенцията на отпадане от образователната система е тясно свързана с комуникацията между образователната институция и семейството на детето. Обикновено контактите с родители са свързани с очаквания за подкрепа от родителите, но не и с дейности за подкрепа на родителите, въпреки че в много от случаите с деца, застрашени от отпадане са необходими и такива дейности. Самите родители често изпитват затруднения да се справят с възпитанието на децата си и се нуждаят от подкрепата на професионалисти. В повечето случаи, обаче, те не са готови да признаят необходимостта от такава помощ. Затова е важно те да бъдат привлечени като партньори на учителите и заедно да работят върху формирането на детската личност и за осъзнаване на отговорностите да бъдат родители.

Училищната програма за превенция на отпадането от образователната система е фокусирана върху привличането и задържането на учениците в училище, повишаване на мотивацията на педагогическия състав в училището и привличането на родителите в партньорство. Съвкупността от изпълнението на трите основни задачи дава възможност да се намали броя на децата, напускащи училище преждевременно и да се повиши качеството на образователния процес.

В работата с родителите поставихме акцент върху факта, че родителската общност в ОУ „П.Р.Славейков“, с. Джулюница бе съставена от родители от двата основни етноса - от няколко населени места - ромски и български, които дори на се познаваха. Наложително бе да се намери начин те да се опознаят, да опознаят традициите и културата на двата етноса. Малките училища не разполагат с финансов ресурс, за да организират обучения за повишаване на капацитета на родителите или за организиране на по-мощни съвместни дейности. Ключ за решаване на този проблем е отново работата по проекти. Реализирахме проект „Академия за родители - „Заедно ще успеем“, финансиран от ЦОИДУЕМ, насочен към работата с родители от двата етноса. Работата бе в три направления:

Образователно – за разширяване на познанията на родителите по актуални за тях въпроси, свързани с отглеждането, възпитанието и психо-физическото развитие на децата през различните възрасти, както и за произхода и историята на различните етноси в България.

Социално – за развитие на социалните и езиковите компетенции на родители и деца от различен етнически произход, възраст, социален статус, както и за придобиване

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "ПЕТКО РАЧЕВ СЛАВЕЙКОВ"

5146 С. Джулюница, общ. Лясковец, обл. Велико Търново, ул."Ст.Стамболов"1

0619/32429; 0878313580; e-mail :p_r_slaveykov@abv.bg

на уменията за работа в екип, чрез интерактивни методи, атрактивни развиващи, опознавателни и образователни игри, състезания.

Екология–туризъм – сесии на открито сред природата: бяло; зелено и синьо училище - за повишаване на знанията от областта на природознанието, географията, както и създаване на практически умения за оцеляване в природата.

Проведени бяха лектории по важни и значими теми, игри и състезанията с децата, както и бяло училище за деца и родители в хижа „Узана“, 2 зелени училища в Еленския балкан и в Лесопарка и синьо училище в гр. Балчик. През Академията преминаха 45 деца и ученици с обучителни затруднения или в риск от отпадане и 45 родители от ромски и български етнос от ЦДГ и ОУ „П.Р.Славейков“. Изнесените обучения се оказаха успешен модел за общуване на деца и родители от различни етноси в неформална среда, далеч от ежедневните грижи. Издаде се „Наръчник за родители“, които да обобщи постигнатите резултати и да достигне до всеки родител.

Какво постигнахме?

1. Увеличихме мотивацията на родителите за подкрепа на децата в учебния процес, засили се присъствието им в училище, опознаха учителите, организацията на учебния процес, училищните правилници.

2. Създадохме успешен модел за работа с родители в интеркултурна среда.

3. Променихме отношението на българските родители към ромските-прекарвайки повече време заедно те се опознаха взаимно, станаха приятели.

4. Формирахме интеркултурна компетентност и умения за работа в екип чрез опознаване на традициите и културата на различните етноси

5. Сведохме до минимум броя на отпаднали или незаписали се в 1 клас ромски деца, а броят на учениците в самостоятелна форма нараства непрекъснато.

6. Не допуснахме отлив на български ученици към други училища.

От натрупания опит разбрахме, че работата с родителите е най-сложната част в педагогическата практика.

Постигнахме основната си цел - да подобрим сътрудничеството си с родителите и да ги въвличем в процеса на образование и социализация - и ето че постепенно, с много желание, труд и амбиция го постигнахме. Видимо е, че добрите отношения между родителите и учителите са въпрос на договаряне и постигане на съгласие. Всяка от двете страни има своята роля за пълноценното израстване на детето и е добре родители и учители да работят заедно: да не се конфронтират, да не оспорват авторитетите си, да не

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "ПЕТКО РАЧЕВ СЛАВЕЙКОВ"

5146 С. Джулюница, общ. Лясковец, обл. Велико Търново, ул."Ст.Стамболов"1

0619/32429; 0878313580; e-mail :p_r_slaveykov@abv.bg

се опитват да доминират. Така детето ще се чувства спокойно и сигурно, че най-важните да него възрастни го водят в правилната посока.

Вместо заключение

Образованието на децата от различните етноси в България е предизвикателство не само към образователната система. Утвърждаването на образователните ценности в условията на езиковото и културно многообразие на обществото ни е реалност, превърнала се в предмет на различни политики на регионално и национално ниво – социална, икономическа, миграционна, културна и др. Тези политики са част от интеркултурната политика на Европа, чиято цел е представяне на равни шансове на личността във всички сфери на живота на съвременното общество, приемащо и уважаващо културните различия.

Наша е грижата за образованието и възпитанието на децата и трябва да се справяме по възможно най-добрия начин, независимо от степента на подкрепа на обществото. На нас се пада тежката задача да търсим разбиране и съпричастност като градим доверие и се борим за уважение. Това може да се постигне единствено чрез диалог и контакти. Родителите трябва да виждат в лицето на учителя можещия и знаещия приятел на семейството, да чувстват неговата добронамереност.

Много още може да се говори за проблемите и отговорностите на ученици, родители и учители. Представихме Ви опита на едно малко селско училище, което се опитва уверено да върви напред, търсейки възможности за подобряване на работата на всички нива, както и решение на възможно повече проблеми, без да се отминават и най-дребните неща. Целта е да положим единни усилия за постигането на максимални резултати.

Ние направихме първите крачки, сега остава да извървим дългия път към сърцата на нашите ученици и родители и да им дадем най-доброто. Те го заслужават!